

275. Visznek, Téglás
(A Közhiteles Nyilvántartásban nem szerepel)
 (Heves megye) **B, V, Sza**

A település szilárdhulladék-lerakójának rekultivációja kapcsán végzett helyszíni szemle és terepbejárás alkalmával figyeltük meg az új régészeti lelőhelyet. A község belterületétől DK-i irányban, a szabályozott Gyöngyös-patak (Nagy-patak) bal partján, egy valószínűleg agyagbányászatra használt terület, bolygatótt, növényvel fedett részén volt a hulladéklerakó. Az érintett területtől É-ra jól látszódik a vízfolyás egykori kanyargós medre. A szeméttel feltöltött terület, az egykori meder és a szabályozott meder közötti vízenyős részen volt, de a szemét szétszóródott a környező területeken is. A rekultivációval érintett területtől K-re, közvetlenül mellette, a szántóban kerámiatöredékeket figyeltünk meg. Ez a rész az egykori vízfolyás közelében, attól K-re található, egy viszonylag lapos, öntéstalajjal fedett területen, melynek tengerszint feletti magassága 93–97 m. Egy kb. 200×150 m-es területről gyűjtöttünk kerámia töredékeket és paticsdarabokat. A gyűjtött leletanyag többsége egy császárkori településre utal, de késő vaskori és késő bronzkori töredékek is kerültek elő. A lelőhelyet valószínűleg már a szabályozáskor, illetve az itt kialakított agyagnyerő helyekkel bolygatták, illetve részben elpusztították. A hulladéklerakó rekultivációja során, jelen megfigyeltek alapján, nem érintették a humusz alatti rétegeket, így valószínűleg csupán elfedték a lelőhely itt található részletét. A terület elnevezése a Földhivatal által kiadott helyszínrajzon Téglásként szerepel (utalva az egykori agyagbánya helyére), az EOV térképen egy nagyobb terület, a Domonkos határrész része.

FARKAS CSILLA

276. Zajk, Józsefhegy É-i faluvég
(KÖH 84563)
 (Zala megye) **Ő, Á, Kk**

A Nagykanizsai és a Letenyi kistérségekben a szélessávú optikai körzethálózat fejlesztéséhez készült előzetes régészeti dokumentáció részét képező terepbejárást 2013. június 17.–július 3. között végezték el az MNM NÖK munkatársai. A vizsgálat a tervezett nyomvonal tengelyétől mintegy 50-50 m széles sávban történt, mely 69 régészeti lelőhelyet érintett.

Ennek során Zajk-Józsefhegy É-i végén, a Zajk–Kistolmács elágazóval szemben, a Ny-i dombajtón egy új, korábban ismeretlen lelőhelyet észleltünk. Itt a kavicsos-köves talajon, kis méretű, 0,4–0,8 m magas kukoricásban, közepes megfigyelési viszonyok között intenzíven jelentkeztek Árpád- és késő középkori edénytöredékek. Kevés őskori kerámiatöredéket és egy radiolarit pattintékot is gyűjtöttünk. A lelőhelynek csupán a Ny-i szélét tudtuk lehatárolni, mivel a D-in és az É-in gabonatarló terült el, a K-i oldalát pedig a Zajkba vezető út határolja.

Munkatárs: Spolár Erika technikus.

TOKAI ZITA MÁRIA

277. Zalaegerszeg, Andráshegy, Templom
(KÖH 18993)
 (Zala megye) **Á, Ú**

2013. szeptember 19. és 23. közt régészeti szakfelügyeletet biztosítottunk 22 m²-nyi területen. A dréncső kiépítése során előkerült az épület Árpád-kori alapozása, valamint lehetőségünk nyílt az egykori D-i bejárat vizsgálatára. Az alapozás habarcsba rakott téglákból állt, a D-i kapu maradványai a jelentős visszabontás miatt nehezen voltak értelmezhetőek.

2013. november 11. és 20. közt régészeti feltárást végeztünk további 20 m²-nyi területen. A munkálatok során célunk az volt, hogy kiderítsük az eredeti, késő Árpád-kori apszis formáját – melyet az 1785. évi felújítás során elbontottak –, ugyanis a korábbi falkutatás eredménye poligonális szentélyzáródást talált.

A kutatómunka során 4 szelvényt jelöltünk ki, melyekkel a szentélyzáró falat, az oltárt és a Ny-i kapu környékét vizsgáltuk. A feltárást megkezdve a román kori oltár alapozásának maradványát és az egykori apszis hajóból induló falszakaszait, ugyanakkor sajnálattal állapítottuk meg, hogy az egykori fal nagy részének helyén csak az alapozási árkot áll módunkban megvizsgálni. Az árok felmérése során lettünk figyelmesek arra, hogy az ÉK-i szakaszon tompaszögben megtörik az alapozási árok. A fennmaradt falindítások is tompaszögben zárnak be a ma is álló Árpád-kori hajó falaival. A falindítások és az alapozási árok jellemzői a poligonális szentélyzáródást valószínűsítették. Az új adatok a templom építésének korát a 13. század utolsó harmadára helyezik, ezt erősíti a templom létezéséről tudósító 1278-ban kelt oklevél.

A feltárást megkezdve az 1745. évi felújítás nyomait és járószintjét. Ekkor még csak használhatóvá tették az épületet, visszasüllyesztették a járószintet az Árpád-kori szintre, ezzel biztosítva a D-i falban ma is látható fülkék rendeltetésszerű használatának lehetőségét. A templom török kori pusztulásához kapcsolódó középkori rétegek eltávolítása miatt a vörösréteget tartalmazó falszövet, valamint a feketére perzselődött téglák vizsgálata adta meg a középkori járószint helyét.

A középkorban is rendelkezett karzattal a templom, a fából ácsolt építmény egyik tartóoszlopának helyét megtaláltuk az ásás során.

Az épület teljes átépítésére 1785-ben került sor, ekkor bővítették keleti irányban új szentéllyel az épületet. A bontási és építési munkálatok törmelékei, valamint a rajtuk nyugvó 18. század végi járószint jól megfigyelhető volt.

Munkatárs: Takács László régésztechnikus.

ORHA ZOLTÁN

278. Zalalövő határa
 (Zala megye) **R, B, Á, Kk**

A 86-os sz. főút Zalalövőt elkerülő szakaszának építését megelőzően, a településen az alábbi lelőhelyeken végeztünk kutatásokat.

Budafa, Csihaj (KÖH 39798): Az először 1965-ben, terepbejárás során lokalizált, majd 2009-ben nagyobb kiterjedésben ismét megtalált lelőhely tényleges régészeti érintettségének megállapítására 2013. szeptember 26. és október 16. közt összesen 24 kutatóárkot nyitottunk. A korábbi adatokból több mint 2 ha kiterjedésűre valószínűsített lelőhely próbafeltárással a megbízóval kötött szerződésben rendelkezésre álló 4100 m²-nek 80%-át vettük igénybe, a főpályához K-ről csatlakozó sáv nagyrészt ugyanis alkalmatlan volt kutatóárkok húzására (mely